

CSÓNAKKAL JÁRHATÓ VÍZIUTAK

hálózzák át Budapestet — a föld alatt

Felfedező utazás Budapest alvilágában a Nagykörüttől a Soroksári-útig — A nagyváros életének visszája a csatornák fekete tükrében

A napsütéses pesti utcák járókelői közül bizony csak igen kevesen tudják, hogy néhány méterrel alattuk sötét alagúton keresztül titokzatos földalatti folyó siklik nehéz, gőzös lehelletével a Dunába. Ez a folyó nincs a térképeken, földrajzórán sem tanítanak róla, a város izzadja ki magából, kanálisok, vízvezetékek juttatják a föld alá, ahol lomha csorgással, paradicsomot, csirkefogót és más ezer és ezerfajta hulladékot cipelve fekete hátán igyekszik a teljes megsemmisülés felé.

Pedig nem aféle jelentéktelen folyó ez. Végigcsorog a főváros valamennyi jelentősebb útvonala alatt, létezéséről csak az a nehéz, fullasztó gőz ad néha jelentést, amely olykor feltör a csatornákból.

Földalatti csónakázás

Leérintünk. A hirdetőoszlop ajtaja becsukódik mögöttünk. Most már egészen sötét van, csak a villamoslámpák világítanak.

Közvetlenül a lejáró mellett ott himbálódzik a hosszú, négyzemélyes csónak.

Az első pillanatban még nem lehet szemügyre venni semmit. Valami átható, távoli zúgást hall az ember, mintha messzi vízesésektől eredne.

— Indulhatunk! — a Gábori főmérnök és négy munkás hosszú láncokkal húzni kezdi a csónakot. Egyenletesen, toccsanva csapódnak csizmák a vizes kövezetre.

Néhány perc alatt meg lehet szokni a levegőt.

Mély lélegzetet nem szabad venni, mert akkor valami sűrű, fojtó lepedék telepszik az ember tüldejére.

— Mi ez a távoli zúgás? — kérdelem.

— A főútvonalak betorkol-

A csatorna-osztály főmérnökével, Gábori Bélával állunk most itt a József-körút és József-utca sarkán, a nyolcszögletes hirdetőoszlop kis ajtajánál, hogy csúszós vaslépcsőin köpenyben, sapkával, hosszú bottal kezünkben leereszkedjünk a csatornába.

Végighajózzuk egészen a soroksáriúti szivattyútelepig.

Tizenegy óra felé jár az idő, ragyogóan süt a nap. De a hirdetőoszlop nyitott ajtaján már érezhető a csatorna hűvössége.

Négy munkás halad előre a lépcsőkön, kezükben akkumulátoros lámpa, lábukon térdig érő gumicsizma.

A levegő egyre nehezebb.

lása. Amint közeledünk feléjük, a zúgás erősödni fog.

Valóban, a Baross-utcahoz érünk. Vízesszerű dörög zúg itt; oldalt szürke sugárban ömlik a főcsatornába a szennyves lé, magasra fröcsköl, aláhull.

Az egyik munkás megcsúszik, derékig behuppan a vízbe. De pillanat múlva már fent áll a járdán, mosolyog, indulunk tovább.

Jókora döglött patkányok usznak el a csónak mellett. Borzongás fut végig a hátamon. Gábori mosolyog.

— Patkány van elég. De itt lent el kell pusztulniok. A falakon nincs rés, repedés, ahová beférkőzhetnének. A csatornába fulladnak.

A vízesszerű dörög ismét erősödik. Az üllőiúti beömlőhöz értünk. Néhány percig nem lehet beszélni. A csónak sebessége meggyorsul. A lélekzet ismét nehezebbé válik, most fullasztó a levegő.

a szivattyútelep felé.

— Az átszűrt csatornavízet csővezeték viszi a Duna közepéig, ott a folyamba engedik, mely ezerszeres mennyiségével ezt tökéletesen felveszi, anélkül, hogy piszkoló hatása lenne. A hulladék hatalmas darálógéphez kerül, amely felőrli és átvezeti két tartályba. Itt, légmentesen elzárva, felbomlik, gázzá válik.

— Ezt a gázt motoron vezetjük keresztül és villamos energiává alakítjuk. Ez a vil-

lamos energia hajtja aztán az egész szivattyútelepet. Tehát teljes önellátással dolgozunk.

Már a Soroksári-út alatt hajózzuk, mintegy háromnegyed órája lehetünk úton. Itt a gyárak forró, kénes lehelletű vízei zúgnak a csatornába, nehéz gőz száll fel és a levegő csaknem tűrhetetlen. Zsebkendőt szorítok az orrom elé. Homlokomról pa-

takzik a verejték. Az átható, erős zúgás legyőz minden más hangot.

Néha, mint valami kémlelő szem, a kanálisok rácsain nyílásain keresztül lenéz hozzánk az utca.

— Nemsokára célnál vagyunk! — kiáltja fülemben Gábori főmérnök.

A Vágóhidhoz érünk, újabb erős sístergő zúgás fogad.

Klinikai tisztaság a szenny birodalmában

Most már akadozva lélegzem. Érzem: mégegyszer ennyi ideig nem bírnám ki ide lent. Elnehezül a fejem: mintha ittam volna. A csónak imbolygása furcsán elkábit. De végre célhoz értünk.

A keskeny járda megszelesül, feltűnik a lépcsősor, hasonló ahhoz, amelyen keresztül leereszkedtünk.

Kikapaszodom a csónakból és botom segítségével igyekszem felfelé a csúszós csigalépcsőkön.

Fölöttem világosodik. A levegő tisztul... Végrel!

Mélyet lélegzem.

Gyönyörű, zöld parkban állok, a Szivattyútelep parkjában.

Furcs és váratlan ellentét! A nehézlevegőű csatorna után a gyönyörű zöld park. De nem csak ez itt az egyetlen ellentét.

Később, amikor bent állunk a hatalmas gépteremben, ahol a város szennyje, csatornahulladéka halad keresztül fésűszerű láncokon, elbámulok. A kövezet, a hatalmas gépek lakkosan csillognak. Mintha kinosan tiszta laboratóriumban volnék.

Cigaretámról meggondolatlanul lepöccintem a hamut. Az egyik munkás máris mögöttem van és kis lapátra felsöpri.

— Erre szükség van! — magyarázza Gábori főmérnök —, a munkások elpiszkosodnának. Az anyag, amivel dolgozunk van: rothadó csatornaszemét. Ezért kell ellensúlyozni a tökéletesen tiszta környezettel.

Előttnk hosszú, széles láncon fut az a hulladék, amelytől megszűrik a csatornavíz, mielőtt a Dunába engednék. A láncon az a hulladék futó-vályuba kerülnek, amely egyenesen a daráló-gépbe viszik.

Néhány percig állunk a

lánc fölött. Csak úgy piroslik a sok paradicsomtól. Rengételeg a kukoricacsutka. Később nagy darab kovászos uborka érkezik, szépen becsomagolva, a boltból hozhatta ki vevője. Nyilván a csatornába ejtette.

Almacsutka. Felismerhetőlen hulladékok. Majd egy nagy, barna pénztárca.

Az egyik munkás hosszú bottal kihalássza, megnézi. Természetesen üres.

— Az ilyen pénztárca nem ritkaság — magyarázza Gábori főmérnök —, a zsebtolvajok ugyanis, miután kiüritik a tárcát, behajítják a csatornába.

Rippner László főgépezés vezetése mellett végighaladunk az egész hatalmas üzemen.

Minden csillog a tisztaságtól, a gépek ragyognak. Egy félemeleti nagy helyiségben a munkások éppen ebédelnek. Terített asztalok mellett, csillogó evőeszközökkel.

Aztán ott haladunk ismét a zöld parkban, kifelé. Gábori főmérnök széles mozdulattal körülmutat.

— Ez az egész, ahogy így van, Zaitz László tanácsnok úr tervei alapján készült, az ő felügyelete alatt áll ma is.

— Magyar mérnökök munkája, magyar eredmény. Sokat dolgozunk és munkánk jelentős, csak éppen talán keveset hallani rólunk. Pedig egy millió város szennyét, szemétjét, hulladékát tesszük félre az útból szép csendesen.

Keveset hallani róluk: tehát jól dolgoznak!

Halász Péter

Ma este premier az Arizonában — Adomány a Vöröskeresztnek. Spielmann Ármán (Amerikai-út 28) a honvédek téli ruhakészítésére 10 pengőt küldött az Esti Kurir útján a Vöröskeresztnek. Az összeget rendeltetési helyére juttattuk.